

Historisk Arkiv - 96 24 10 60 Vendsyssel historiske Museum, Museumsgade 2, 9800 Hjørring	J. nr. 270/1981	L 800477												
<p>Kort resume: Interview m/Karla & Bernhard Jepsen, Hjørring.</p> <p>Om besættelsen, optaget af elever fra Hjørring Gymnasium</p> <p>Udskrift findes. L 800477/mappe.</p>	LHA: 821 01	S.nr MC132												
Klausuler: Almindelige regler	Sted: 821 10 0 HJ Hjørring Købstad	Datering: 9/10 - 1979												
	<p>Tekniske oplysninger: Kassettebånd C 90 low noise compact cassette</p> <p>Placering: MC132</p>													
	<p>Varighed: 28.2 min.</p> <p>Reg.d. 30/10/1998 af KSJ Godk.</p>													
Bemærkninger:														
<p>Indhold: Side</p> <table border="0"> <tr> <td data-bbox="204 864 220 887">1</td> <td data-bbox="671 864 794 887">Forside.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="204 920 220 943">2</td> <td data-bbox="347 920 1378 1099"> 99.4 66.84 96.71 Under krigen arbejdede B.J. på bryggeriet Vendia, til 71 kr. om ugen. Han blev tilbudt tre gange så meget for at arbejde for tyskerne, men sagde nej, for han ville ikke have tysk arbejde. Tyskerne tog alle de danske arbejdsløse og betalte dem med danske penge. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="204 1133 220 1155">3</td> <td data-bbox="671 1133 1410 1424"> På fabrikken blev der produceret lige så meget før som under krigen, det fik de lov til af tyskerne, sikkert fordi tyskerne også gerne ville drikke øl. Tyskerne kom aldrig ind på bryggeriet, men de lukkede engang for vandet. Og siden der var vandværk på bryggeriet kom folk og ville have vand. Tyskerne var flinke nok hvis de kom alene, men kom de i flok, var de "løveagtige". </td> </tr> <tr> <td data-bbox="204 1458 252 1480">4-5</td> <td data-bbox="671 1458 1394 1615"> Når de marcherede sang de altid. Der var rationeret på det hele, men da de var tre, to voksne og et barn, gik det lidt nemmere. Men man fandt også ud af at lave en erstatning på de forskellige ting. De købte også slagtegris på landet. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="204 1648 252 1671">5-6</td> <td data-bbox="671 1648 1394 1827"> Det var også svært at få røg, hvis man røg, men det prøvede de også selv at lave. De var også heldige at de havde en køkkenhave, så de selv kunne dyrke grønsager. Under krigen kom folk hinanden mere ved end vi gør i dag, og man lavede alt selv. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="204 1861 220 1883">7</td> <td data-bbox="671 1861 1394 1984"> Til jul når det hele skulle være ekstra godt, fik de et stykke kød. Og fisk var altid til at få, man skulle bare selv fange dem. Så cyklede de til Hirtshals. Slikken smagte mærkelig, og man kunne ikke </td> </tr> </table>			1	Forside.	2	99.4 66.84 96.71 Under krigen arbejdede B.J. på bryggeriet Vendia, til 71 kr. om ugen. Han blev tilbudt tre gange så meget for at arbejde for tyskerne, men sagde nej, for han ville ikke have tysk arbejde. Tyskerne tog alle de danske arbejdsløse og betalte dem med danske penge.	3	På fabrikken blev der produceret lige så meget før som under krigen, det fik de lov til af tyskerne, sikkert fordi tyskerne også gerne ville drikke øl. Tyskerne kom aldrig ind på bryggeriet, men de lukkede engang for vandet. Og siden der var vandværk på bryggeriet kom folk og ville have vand. Tyskerne var flinke nok hvis de kom alene, men kom de i flok, var de "løveagtige".	4-5	Når de marcherede sang de altid. Der var rationeret på det hele, men da de var tre, to voksne og et barn, gik det lidt nemmere. Men man fandt også ud af at lave en erstatning på de forskellige ting. De købte også slagtegris på landet.	5-6	Det var også svært at få røg, hvis man røg, men det prøvede de også selv at lave. De var også heldige at de havde en køkkenhave, så de selv kunne dyrke grønsager. Under krigen kom folk hinanden mere ved end vi gør i dag, og man lavede alt selv.	7	Til jul når det hele skulle være ekstra godt, fik de et stykke kød. Og fisk var altid til at få, man skulle bare selv fange dem. Så cyklede de til Hirtshals. Slikken smagte mærkelig, og man kunne ikke
1	Forside.													
2	99.4 66.84 96.71 Under krigen arbejdede B.J. på bryggeriet Vendia, til 71 kr. om ugen. Han blev tilbudt tre gange så meget for at arbejde for tyskerne, men sagde nej, for han ville ikke have tysk arbejde. Tyskerne tog alle de danske arbejdsløse og betalte dem med danske penge.													
3	På fabrikken blev der produceret lige så meget før som under krigen, det fik de lov til af tyskerne, sikkert fordi tyskerne også gerne ville drikke øl. Tyskerne kom aldrig ind på bryggeriet, men de lukkede engang for vandet. Og siden der var vandværk på bryggeriet kom folk og ville have vand. Tyskerne var flinke nok hvis de kom alene, men kom de i flok, var de "løveagtige".													
4-5	Når de marcherede sang de altid. Der var rationeret på det hele, men da de var tre, to voksne og et barn, gik det lidt nemmere. Men man fandt også ud af at lave en erstatning på de forskellige ting. De købte også slagtegris på landet.													
5-6	Det var også svært at få røg, hvis man røg, men det prøvede de også selv at lave. De var også heldige at de havde en køkkenhave, så de selv kunne dyrke grønsager. Under krigen kom folk hinanden mere ved end vi gør i dag, og man lavede alt selv.													
7	Til jul når det hele skulle være ekstra godt, fik de et stykke kød. Og fisk var altid til at få, man skulle bare selv fange dem. Så cyklede de til Hirtshals. Slikken smagte mærkelig, og man kunne ikke													
Udskrevet 01/03/2003 af RH		S. 1												

Historisk Arkiv - 96 24 10 60 Vendsyssel historiske Museum, Museumsgade 2, 9800 Hjørring		J. nr. 270/1981	L 800477
		LHA: 821 01	S.nr MC132
8-9	lave det selv, undtaget karameller. Da frugten igen kom frem efter krigen, spiste de hele frugten - selv skralden.		
10	B.J. modtog illegale blade og pakker fra modstandsbevægelsen, men han kunne ikke være med i selve bevægelsen, p.g.a. sine arbejdstider. Desuden var det meget farligt. Man havde også et ausweis, hvis man var ude sent, det havde B.J. engang glemt, så blev han undersøgt fra top til tå og de tog alle hans nøgler. B.J. kunne ikke lade være med at tænke på de illegale blade han havde, - om det var derfor han skulle igennem det forhør. Men det viste sig at tyskerne var ekstra opmærksomme, fordi der om natten var lavet sabotage henne på Nestlé.		
11	Så fandt tyskerne på, at man skulle have mørklægningsgardiner, der måtte ikke komme lys ud overhovedet, så kom politiet med det samme og man blev arresteret. Engang overraskede de K.J.'s forældre i ikke at have rullet mørklægningsgardinerne ned.		
12	Man måtte heller ikke høre radio, og hvis det blev opdaget kunne man risikere at komme i Frøslev-lejren.		
12-13	Lønnen var meget dårlig under krigen, og der var ikke mange varer at købe. Til gengæld var varerne ikke så dyre.		
13	Frihedskæmperne blev hængt nede på banegården. Der var mange politibetjente, der gik under jorden. Ellers var de blevet sendt til Buchenwald. K.J. gik og ventede sig, da hun hørte at krigen var ovre. Da tyskerne var ude af byen igen, tog de almindelige borgere over. Det gik bl.a. ud over "tyskerpigerne", der blev klippet skaldet, og én måtte marchere gennem gaden med bare bryster. Skulle B.J. i dag se en ældre tysker på stranden, kan han ikke lade være med at tænke på, om det er en af dem, der var soldat her for alle de år siden. Og den dag i dag hader B.J. stadig tyskerne.		
Reg. d. 30/10/1998 af KSJ Godk.		Udskrevet 01/03/2003 af RH	S. 2

TILHØRENDE HENVISNINGER

Interv. med Karla og Bernhard Jepsen
99.4 Jepsen, Bernhard 1909- , Hjørring, maskinmester
821 10 0 1940-1945

Interv. med Karla og Bernhard Jepsen
99.4 Jepsen, Karla 19??-????, Hjørring
821 10 0 1940-1945

Interv. med Karla og Bernhard Jepsen bl.a. om besættelsen
96.71 0
821 10 0 1940-1945

Interv. med Karla og Bernhard Jepsen bl.a. om besættelsen
66.84 Vendia (Ceres) Bryggeriet, Hjørring
 821 10 0 1940-1945

Lydbånd: L 800.477

Journalisering: 270/1981

Emne: Besættelsen.

Fortæller: Karla og Bernhard Jepsen
Bispensgade 98
9800 Hjørring.

Født:

Interviewer: Elever fra gymnasiet.

Dato: 9. oktober 1979.

Renskrevet: Annette Kristensen

Korrektion: Kirsten Jørgensen, oktober 1998.
Claus K. Jensen, januar, 2003

[Båndet er visse steder usammenhængende, da båndoptageren har været slået til og fra mange gange. AGK]

Karla og Bernhard Jepsen Bispensgade 98 Hjørring. Optaget af gruppe A tirsdag d. 9/10-79.

Int: Hvad arbejdede du med under besættelsen?

BJ: Ja, jeg var på bryggeriet. Vendia hed det dengang, men det ved jeg ikke.

KJ: Jo, det skal da være fra dengang. Som det var dengang.

Int: Ja. Og så vil vi gerne høre hvordan, om der skete nogle ændringer?

BJ: Ja det gjorde der jo i høj grad.

Int.: Ja.

BJ: For vi havde jo, vi havde jo en dampmaskine og en dieselmotor. Men under krigen så kunne vi jo ingen olie få til dieselmotoren. Så måtte vi jo køre med dampkraft. Den var ikke sådan elektrisk, som det er nu over på hver maskine. Og så blev der jo også noget med, at vi havde jo ingenting at komme, der skal jo damp til, så kom der et spørgsmål, at der skal jo noget at fyre med. Og der var kullene, de var jo blevet væk. Og så måtte vi jo fyre med det danske produkt, der hed tørv. Og det var jo en værre omgang. Vi skulle jo bruge i sådan en lille kedel, en mindre kedel der, der skulle vi bruge en seks ton tørv om dagen. Så det jo blev et arbejde, der blev temmelig hårdt. Og vi skulle jo samtidig passe maskinerne både i tapperi og i maskinstuen, så krigen den gav jo et grimt nøk for os. Et hårdt arbejde for os.

Int: Men samtidig så blev der jo også arbejde til dem, der havde været arbejdsløse i 30'erne?

BJ: Selvfølgelig skulle vi, fik vi en mand mere i maskinen til at hjælpe os. Det gav jo arbejde til en mand mere ?

[Brud på båndet]

KJ: Du blev også tilbudt arbejde i Tolne.

BJ: Jeg blev tilbudt arbejde til tre gange den løn, jeg kunne tjene på bryggeriet. Jeg skulle have 250 kr om ugen for at gå ned og passe nogle bomber ? gravet ned. Og jeg fik 71 kroner på bryggeriet.

KJ: Det sagde han nej tak til. Jeg skal ikke have tysk arbejde, så længe jeg har mit arbejde.

BJ: Men havde man været arbejdsløs, så var man jo nødt til det. Der var jo det, tyskerne de tog jo alle dem, der var arbejdsløse. De kunne jo bare komme ud og støbe bunkere og grave, og de fik en god løn for det. Det var danskerne, der betalte, Danmark der betalte. Det var noget pjat.

[Brud på båndet]

Int: Hvad så dernede på bryggeriet, blev der produceret lige så meget som før krigen eller hvad?

BJ: Arbejdsmæssigt?

KJ: Øl og sodavand?

BJ: Ja ja nej, vi producerede det, vi normalt kunne producere. Vi måtte ikke mere end det, vi normalt havde produceret.

Int: Men kunne I have solgt noget mere, hvis det var?

BJ: Uhhh. Vi kunne sælge alt, hvad vi kunne komme på flasker. Der var nemlig et problem, som du siger. Alt hvad vi kunne putte i flasker, det kunne vi sælge. Om det var det rene skære vand, så kunne vi sælge det. Men vi fik jo en vis tildeling af malt og sukker. Og der vil jeg sige, at bryggeriet her de brugte aldrig sødestoffer. Aldrig af nogen kunstige, det var ren sukker. Men de fik jo en vis tildeling af sukker og malt. Og så havde vi sådan, vi kunne køre en normal drift. Men vi kunne ikke få den overproduktion, som vi kunne have lavet, som du siger der. Vi kunne jo have lavet dobbelt så meget. Hvis bare vi kunne få noget at lave af. Men vi fik lov at få den produktion, som vi havde produceret før krigen.

Int: Var det fordi tyskerne, de var i byen, I kunne have produceret det dobbelte?

BJ: Det var jo fordi, det var lige godt, folk havde, vi kunne - lige godt hvad der kom på flasker, det kunne vi sælge.

KJ: Ja, men det var jo for, at tyskerne var her. De ville jo også have øl.

BJ: Ja, ja. Ja ja de skulle jo også have, og derfor fik vi vel også nok tildeling. Ellers så havde vi ingenting fået. Overhovedet ingen.

Int: Var de meget slemme til at drikke, de tyskere?

BJ: De ville gerne have det, de kunne få fingre i. Der var mange, der narrede dem. Der var mange af de, der var nogen, der købte, nå ja, det er illegalt det der, de købte jo lys øl, og så krattede de etiketterne af, og så satte bajersk ? etiketter.

[Brud på båndet]

Int: Mærkede I aldrig noget til tyskerne, sådan når de kom ind på bryggeriet og sådan?

BJ: Nej, det var de ikke slemme til. Ja, der var en dag, at de lukkede for vandet. Der var en dag, de lukkede for vandet. Så kom, vi havde jo selv vandværk nede på bryggeriet, så kom folk jo og ville have vand på bryggeriet, men så kom tyskerne og hentede, jeg husker ikke, hvad dato det var. Mon ikke det var den dag, de tog vores flåde.

[Brud på båndet]

Int: Hvordan opførte de sig over for jer andre, tyskerne?

BJ: De var ski' sådan, at den normale tysker når han kom alene, så var han flink. De er kun ubehagelige, når de kommer i gruppe, eller de er flere. Så er de noget løveagtige, men normalt er tyskerne altså meget flinke. Det er de. Du kan se ham der i arresten der, han fik at vide, at jeg var på bryggeriet, og han var, så var vi straks på talefod. Og jeg lovede ham en kasse øl, hvis jeg kunne komme ud. Han fik den søreme også. Den skulle han aldrig have haft.

[Brud på båndet]

Int: Hvad så hvis nu de tyskere der, de havde drukket? Havde I så noget ballade efter

dem?

BJ: Ja nu er sådan en mand som mig, jeg gik fra mit arbejde og hjem til min kone. Jeg skulle have noget sovet, det kan I nok forstå. Jeg gik jo ikke ud... Jeg gik jo ikke ud på restauration. Det har jeg nok gjort, det vil jeg ikke, det vil jeg ikke sige nej til.

KJ: ?

[Brud på båndet]

KJ: Nu var det jo krig. For ellers så ville jeg have sagt, altså som de kunne synge. Jeg har aldrig hørt noget lignende.

BJ: Når de marcherede, så sang de.

KJ: De her unge stemmer, der er alligevel ikke. De var jo unge mænd.

BJ: Hvad var det for en, de sang?

[Brud på båndet]

Int: Hvad så sådan noget som alt det der var rationeret og sådan noget. Hvordan klarede man sig egentlig med det?

BJ: Ja, det må I spørge mor efter, for det var en slem historie.

KJ: Der var jo kort på alt. Også på tøj. Men ..

BJ: Så de forbandede tyskere de købte jo det hele oppe i Hjørring.

KJ: Vi var jo tre. Havde vi kun været to, så havde det været værre. Men vi var jo tre. Og den tredje var under seks, under fem år. Og så - hun skulle jo ikke have så meget, som vi andre skulle, og så gik det jo på den måde. Og så prøvede man jo, om man kunne bytte med hinanden.

Int: Ja. Men også sådan noget med at købe rationeringsmærker ??

KJ: Nej. Nej. Det har jeg aldrig gjort.

Int: Nej, men det var jo nok nogen.

KJ: Ja, men de - åh de handlede jo med rationeringsmærker. De rejste jo herfra til København for at sælge mærker, og der var også - der var én fra Vrå, han var ude at sælge mærker, han havde en hel kuffertfuld, og så gik båden jo under herude ved ?? på havets bund. Han kom hjem i hans egne? underbukser.

Int: Hvad gjorde du så, når der var nogle varer i husholdningen, I ikke kunne få. Hvad brugte du i stedet for?

KJ: Ja. Ja, hvad brugte jeg?

BJ: Hvad gjorde du med smørret, Karla?

KJ: Det var sommetider, når ikke man kunne få. - ja hvad gjorde jeg. Jeg mosedede nogle kartofler og sådan en kartoffelmos og blandede i sådan halv smør og

halv margarine og så det her kartoffelmos i, og sommetider lavede man sådan en tyk sovs, og så blandede man op med det, så kaldte vi jo kun smør. Ja men hvad skulle vi gøre?

Int.: Nej, det er også...

KJ: Hvad skulle vi da gøre. Og så købte vi jo så, det måtte vi jo ikke, men vi købte jo grise på landet.

Int: De måtte ikke slagte dem?

KJ: Nej nej, dem måtte de jo ikke slagte. Nu er jeg fra landet.

BJ: Men tyskerne havde selv grise ved deres - ved Østre skole der var tyskerne, de havde jo grise bagved skolen.

Int.: Sådan noget som kaffe og sådan nogen forskellige ting, det er lidt svært, hvordan man laver det.

KJ: Det lavede vi af korn, af rug.

Int.: Nå.

BJ: Det måtte vi heller ikke.

KJ: Og sommetider hvede sådan, så brændte vi det på panden med en klat smør, eller hvad vi - fedtstof hvad vi kunne få, og så blev det malet og så.

Int: Det smagte nok dejligt, hvad?

BJ: Ja, fy for pokker.

Int: Hvad så med dig, røg du ikke?

BJ: Jo, vi tiggede jo købmanden herover for røg, og så sagde han: På torsdag, på næste torsdag. Og vi fik....

KJ: Det var Clausen der.

Int: Prøvede du ikke at lave noget selv?

BJ: Jo jo, mor hun - vi havde tobak i haven, og så tørrede vi det oppe på loftet og skar i stykker med en brødmaskine.

KJ: Alle kneb gjaldt. Det var lige godt hvad.

Int: Hvad så når der rigtig var lavvande i ?kassen, hvordan var en middag så, den var nok ikke særlig appetitlig, var den?

KJ: Hvad for noget når...?

Int: Når du skulle lave en middag, og der næsten slet ingenting var tilbage?

KJ: Nu var vi jo så heldig, vi havde haven her...

Int.: Ja.

- KJ: Ja. Og der avlede vi jo grøntsager og hvidkål.
- BJ: Vi flyttede herud i 41.
- KJ: Og rødbeder og kartofler.
- BJ: Ja det var nærmest i 42.
- KJ: Og alt hvad der kan vokse i den persillerødder. Jeg var jo - og store porrer. Jeg var jo ikke den, der var dårligst stillet sådan, det var vi ikke for, og så havde - så var jeg jo fra landet, og der kunne jo også somme tider vanke lidt, og vi havde...
- BJ: Mølleren ude på landet, de kunne jo sommetider lave lidt, men det måtte de jo ikke.
- Int: Om natten, det har jeg hørt om.
- BJ: De gamle møllere de er lavet om natten, ja de kimsede? noget.
- KJ: Vi havde jo selv frugter i haven, både blommer og æbler og pærer, og jeg var ikke den, der var dårligst stillet sådan, men det var hårdt.
- BJ: Men det var jo også et problem med elbrændsel, men der var jeg jo så heldig stillet, at jeg kunne få et læs tørv fra Boller, som vi fik på bryggeriet, så det kørte vi fint med, det kørte vi, og så fik vi en ?? af koks nede fra gasværket, de havde lavet gas af.
- KJ: Vi kunne jo heller ikke få tøj.
- BJ: Nej, det var det fandens ved det. Men tyskerne de købte jo alt vores tøj i førstningen af krigen her i byen, og de handlende de var jo så glade for at sælge til de her forbandede tyskere. Vi var så gale på dem, vi kunne spytte på dem.
- Int: Ja. Hvad gik I så i? Hvad gik I så klædt i?
- BJ: Vi er ikke slet så gale på dem i dag, det vil jeg indrømme, vi kan godt lide at snakke med en tysker, men dengang da kunne jeg ikke - jeg så jo rødt, når jeg så en tysker.
- KJ: Det var jo sådan noget tøj, der var både træer og alting i, der var en mand, han havde været ude i sådan et sæt tøj, og han sagde så at næste dag, da spirede det. Alligevel i alt vores armod og som vi skulle døje, men vi kunne dele med hinanden, alt det kunne vi dele sådan, hvis den ene havde lidt.
- BJ: Ja, vi kom jo hinanden mere ved dengang.
- KJ: Så kunne vi gøre det. Det er ikke noget, vi gør i dag.
- Int.: Nej det er det godt nok ikke.
- KJ: Slet ikke...
- BJ: Nede i Svanelunden vi sang alsang, åh vi var så mange, vi sang jo: Du danske jord ??

- KJ: Som dengang - uh jamen det var ligegodt om det var et vildfremmed menneske, man kunne altid komme til at tale med ham, og deres genvordigheder og deres glæder og deres sager sådan, og vi kom hinanden ved. Vi var på lige fod.
- Int: F.eks. sådan noget som vaskepulver?
- KJ: Det lavede vi da selv. Det lavede mor, hun lavede selv.
- Int: Hvad lavede I det af?
- KJ: Af fedt og så sådan noget hvad var det, det hed.. Hvad var det nu, det hed det syre. Sæbesyre eller sådan noget, som hun kogte, så og det blev jo sådan noget - hun kunne lave det i sådan i en gryde sådan, og så blev det vandet så trukket ud af det, og så blev det til sådan en stor blok, som man kunne skære af.
- Int: Når der var jul og sådan noget, så skulle der jo være lidt ekstra godt, hvordan lavede I det?
- KJ: Ja. Det gjorde vi på den måde, vi slagtede, ja, vi fik et stykke kød.
- Int: Ja.
- KJ: Ellers så - vi havde jo vores mærker, vi kunne købe et pund fars, og fisk det kunne man altid få, for det lavede vi jo af..
- BJ: ? Danmark der er jo hav omkring sig, det er godt.
- KJ: Hvis ellers de kunne komme ud til stranden og fange det, det var jo vanskeligt dengang.
- BJ: Ja, vores pige hun var ikke mere end 5 år, hun cyklede til Hirtshals. Den store hun cyklede sgu til Hirtshals, ene da hun var 5 år, cyklen har vi nede i kælderen endnu.
- Int: Hvad med slik og sådan noget. Lavede I ikke sådan noget...?
- BJ: Det var også et problem.
- KJ: Det lavede jeg selv, selvom jeg skulle tage af mit dyrebare sukker, så sagde Grethe så en dag: Mor kan du ikke godt lave sådan en karamelstang til mig. Jo det kan jeg da nok, sagde jeg. Så smeltede vi jo så sukker og lidt smør, en lille klat smør deri og så kom vi havregryn deri, og så blev det jo til sådan en tyk - vi kunne jo så danne en sådan en tyk pølse, den var skidegod. Ellers så var der ikke noget, det var noget billig noget, det de lavede, noget lakrids der var ikke værd at tygge på, det smagte sært, ligesådan chokolade - underlig smag.
- BJ: Kan du huske, da Grete hun opdagede, at de havde fået citroner over ved købmanden, det var længe efter krigen.
- KJ: Det var noget efter krigen, så sagde hun: Mor. Hun kom hjem. Ved du, hvad jeg har set, jeg har set citroner, og hun var jo vant til at få sådan noget før krigen, og de har også fået bananer. Der er jo ikke andet for, vi må da have sådan et par stykker, sagde jeg. ? Vi åd det hele også skindet. Alt blev spist

op. Ja. Som ræven den sagde. Ja. Alt...

Int: F.eks. mel havde I det dengang?

KJ: Ja, vi fik mel med? noget forfærdelig grå noget. Det var jo blandet med både med byg og havre og uha - sært grå brød. Det blev jo...

Int: Ja brød og sovs og sådan noget, det var sådan noget mærkeligt noget.

KJ: Ja det var - uha. Uha.

BJ: Ja, en rulle sytråd den var vanskelig at få fat i.

KJ: Ja.

Int: Var du med i modstandsbevægelsen?

KJ: Både og.

BJ: Nej ikke udover at der kom illegale breve, posten han skaffede mig så det...

KJ: Og det var så store pakker, de kunne ikke engang gå ind af brevsprækken, de kylede dem bare ind i gangen.

BJ: Men det var jeg også - der havde jeg jo også - det kunne jeg jo nemt have kommen... Nu jeg var meget belastet med arbejde, for jeg var på arbejde fra 5 til 5. Fra 5 morgen til 5 aften og så hveranden søndag for at køle altså, vi havde jo damp til kølemaskinen, der skulle jo køre ved dampkraft ikke ved elektrisk eller automatisk, det er det nu, så der bliver også, som du sagde før, eller hvem var det, der sagde, der bliver jo lidt mindre arbejde.

Int: Det var også sommetider, min far han sagde med de illegale blade, man kunne jo nemt blive snuppet af tyskerne.

BJ: Ja. Nu skal I høre en beretning, som jeg havde en morgen, hvis I bryder jer om det som... Jeg var meget glad ved jeg ikke havde mine illegale med den morgen, for der var en morgen, jeg kørte på arbejde her ved 5-tiden, og jeg kom susende ned af broen på min cykel, alt hvad jeg kunne. Så var der fem soldater, der stoppede mig, tre russere og to tyskere og de råbte jo: Ausweis, det havde vi jo allesammen, min kone havde også ausweis, men jeg havde et særligt ausweis før 6 morgen, før 6 uger som tyskerne ????, det havde jeg fået her i byen af tyskerne. Fordi jeg skulle møde kl. 5, så skulle jeg have et særlig ausweis. Jeg har det også endnu. Det havde jeg glemt, det særlige ausweis og jeg har ...

KJ: Han havde været på sygehuset.

BJ: Jeg havde været - ja, det var det, jeg ville fortælle, jeg havde været på sygehuset om aftenen, og der havde jeg taget - vi skulle jo også have efter - nej det ved jeg ikke - der havde jeg taget i mit andet tøj, og så havde jeg glemt det om morgenen. Så sagde de sgu: Heraus, det gjorde tyskerne, og så måtte vi op af Østergade, og så kom vi op der, hvor nu der har været fotoforretning, Råby foto der lige på Torvet der, der kom vi op, der havde russerne residens i en bygning. Hjørring Kæmnerkontor har også været der, der havde russerne residens. Der tog de alt fra mig, de undersøgte mig lige fra top til tå. Tog alle mine nøgler, jeg havde fået nøglerne med til bryggeriet, ellers så

kunne jeg ikke komme ind. De tog alt, hvad jeg havde i lommerne og kom i sådan gammel skotøjsæske. Så tænkte jeg, nårh ja nu er den da fin, nu får jeg da fri at gå. Nu er det da i orden. Jeg havde intet illegal og min cykel, der havde min kone jo lavet min madpakke som sædvanlig, den havde jeg i en kasse, den havde de jo også gennemrodet for at se, om der var noget. De kunne altså ikke rigtig finde noget, men så sagde de heraus igen, og vi marcherede så nedad Stokbrogade og ned af Jernbanegade, der var en rød lygte, der blinkede. Jeg tænkte, hvad søren. Så kom vi i arresten dernede, som vi havde arrest dernede. Der var det øverste, det var tysk-afdeling, så havde danskerne det nederste, de havde delt arresten således, at det øverste det var tyskerne, og der kom jeg i forhør, og jeg skulle - hvorfor jeg ikke havde ausweis med. Ja det havde jeg glemt, sagde jeg så det her i aftes, og ja det der var ikke noget at gøre, jeg skulle ind. De begyndte at se på, der var først jeg begyndte at blive lidt ked af det, begyndte at se på en tavle om der var en ledig celle, sådan én havde jeg aldrig været i. Så fandt de nr. 49, der skulle jeg ind. Nå, det var jo så - klokken var jo så gået hen til 6 der om morgenen, så havde jeg sat der et par timer, så ringede jeg på, jeg ville suleme ud, jeg var ked af at være der, det lie' jeg ikke rigtigt. Så kom den danske arrestforvarer og den tyske, du må ikke ringe sådan, sagde de. Hvad har du egentlig lavet Jepsen, siger den danske arrestforvarer så, du skal ind til et forhør nu. Ja. Så kom jeg ind og blev afhørt, så viste det sig, at ham jeg blev afhørt af, ja der var en tolk imellem, at han var ølkusk fra Hamburg, det var ham selve arrestforvareren, så var der sådan mørkhåret tolk. Så sagde jeg, jeg har sgu ikke lavet noget, jeg har ikke lavet noget, jeg har ikke noget. Det sagde jeg da, og ja, nu skulle jeg så vente, jeg skulle jo afhøres af Gestapo. De kom nok ved tolv halv et tiden, så nu måtte jeg forholde mig rolig i cellen til den tid. Men havde jeg haft en nedstryger, så var jeg begyndt at save, jeg så de havde gåture der, det var ikke noget, jeg var vant til at være i en celle, det havde jeg ikke set før, men det er da også lige meget. Så da klokken den var halv et, der blev jeg så kaldt ned igen, og det var så Gestapo. Jeg forklarede, nu sagde de ?? nu skal jeg sige, ligesom jeg sagde til dem de to i morges, så fik jeg lov at gå. Så gik jeg herude på Bispensgade, der mødte jeg først min gamle far: Er du kommet ud. Har du hørt, jeg var inde, sagde jeg. Ja. Karla ved vist ingenting, min kone hun gik jo og skulle have den her lille, det var jeg - det sad jeg jo og tænkte på dernede, bare nu ikke hun bliver helt. Og så de her illegale blade dem havde jeg kommet helt op på loftet i en gammel petroleumsovn. Vi havde et sæt lejere dengang, de sagde til mig: Benne nu må du knageme gemme de blade, for ellers så bliver du sgu snuppet?.

KJ: ? sådan et trykkeri herhenne.

BJ: Men angående at de var så slemme den morgen også, det var, der havde de sprængt mælkekonverseringens dampmaskiner og dynamoer. Da havde de altså, men det var danske sabotører, det var Kragh. De havde altså puttet en bombe ind i generatoren på, dampmaskinen var tilkoblet direkte generatoren, når de lavede lys derude på Nestlé. Den havde de sgu ødelagt. Det var derfor, at de var så tosset den morgen også.

KJ: Tyskerne de kom herind, da boede vi på Parallelvej, og jeg skulle vaske den dag.

BJ: Det var om tirsdagen.

KJ: Det var en tirsdag ja, og så sagde jeg, hvad er det for en snurren, sagde jeg, og da var de jo så heroppe med flyverne, og de kredsede jo over byen her, ja der er mange, og de er gale.

BJ: Og ved du hvad, de var så nær, at hvis folk de stod nede i et vaskehus og telefontrådene, så var de lige ved at tage...

- Int: Telefonrådene.
- BJ: Ja. De skulle rigtig vise dem.
- Int: Hvad sådan noget som mørklægning, hvordan
- BJ: Ja, så blev der jo en skønne dag, så forlangte de jo, at vi skulle have sorte rullegardiner allesammen. Der måtte ikke snige lys ud af nogen vinduer, så var politiet. De skulle - enten skulle de males over i noget vinduerne, med rødt skidt eller også så skulle - vi fik altså sorte gardiner for vinduerne - alle vinduerne.
- Int: Hvornår var det det skulle - hvornår skulle de være rullet ned?
- BJ: Så snart vi tændte lys.
- KJ: Der måtte ikke komme lys? ?, de skulle altså være ...
- Int: Oplevede I, at politiet kom, fordi I ikke havde mørklagt ordentlig?
- BJ: Vi har aldrig oplevet noget, for vi var jo pligtfyldig, og gjorde som det skulle.
- Int: Har I hørt om nogen der ikke ...
- BJ: Jeg kan fortælle dig en sjov historie. Vi kom én aften en lørdag aften, der blev vi så enige om, en lørdag aften det var jo ikke anden, vi havde jo ikke fri om lørdagen så en lørdag aften, vi var så med ti-toget til Sindal. Så går vi derfra og så til Karlas hjem. Toget det var jo overfyldt, for der var jo - der var jo ikke andet køretøj, så for at jeg vil lave sjov med min svigermoder.
- [Brud på båndet]
- KJ: Og vi kom jo dertil, og vi kunne jo se, at der var sådan et svagt lys. Der var jo ikke mørklagt.
- BJ: De havde jo ikke elektrisk endnu.
- KJ: Det var jo langt ud på landet, så mor hun havde tænkt, åh skidt de kommer da ikke her.
- Int.: Nej.
- BJ: Så havde vi - ja, da havde de taget vores politi, så havde vi noget, der hed vagtværn her i byen.
- KJ: Så kommer vi dertil, og vi går ind i haven, de havde sådan en dejlig stor have, og min mand han kiggede så ind af vinduet, og far han lå jo først i den ene seng, og mor lå jo så i den næste, ?? sådan et lille natbord, der stod sådan et lille tællelys, og mor hun lå og læste. Og da råber han så ind: Det er vagtværnet. Ja, siger mor, og... ????. Så kunne vi jo ikke lade være med at grine.
- BJ: Åh I lede? I skidt?
- KJ: ??, sagde mor. Vi så dem jo, når de kom.

- BJ: Når de marcherede.
- KJ: Én havde jo bundet om hovedet og langt ned af den ene arm. Det var, når de var ude at pejle, dem der hørte radio. Så kom de jo så, når de skulle pejle, hvem der hørte engelsk radio og dansk også, vi måtte jo ikke have lov til at høre noget.
- BJ: Vi havde jo en afsender der i nærheden af mit hjem.
- KJ: Han var jo ??
- BJ: Så gik han op ad min fars og mors hus. De vidste, at den var der i nærheden, jeg vidste nok, hvor den var.
- Int: Hørte I ikke engelsk radio?
- BJ: Jo jo, det måtte vi ?? BBC.
- Int: Hvad skete der, hvis der var nogle, der blev taget, hvor de hørte engelsk radio?
- BJ: Ja, så kom man jo til Frøslev, det var jo ikke så skønt, det var jo ikke så skønt. Jeg kunne jo nemt have kommet til Frøslev, da jeg sad nede i arresten.
- KJ: ...jo illegale blade på sig den morgen.
- BJ: Så var jeg kommet til Frøslev, det er helt afgjort, og jeg var jo bange. De var jo hjemme og undersøge huset og mor der, der gik, jeg tænkte gudhjælpe?. Jeg kunne huske...
- KJ: Jeg kan også huske dengang, det var dengang, jeg ventede hende ? der, og jeg kom så op til Klocks, og jeg ville jo gerne have - jeg ville jo gerne have lidt, og der var tyskerne inde at købe, det var ikke lidt, de købte. Det var de allerbedste varer. Tænk dig de stablede op på ?? store tæpper og det fineste tøj, det kunne de få, for hvis ikke de fik det, så var det en pistol.
- Int.: Ja.
- KJ: Ja. Op ad... Vi andre skulle både tigge og ...
- BJ: Ja betale for at få det.
- KJ: Det kunne ikke engang gøre det.
- BJ: Det var lumpent dengang, ? de behandlede os ikke pænt.
- KJ: Vi skulle falde på knæ.
- BJ: Og vi havde jo lidt penge. Ugelønnen var jo lille.
- KJ: ?? fik jo penge til at købe ind for.
- Int: Hvor mange fik I om ugen?
- BJ: Nogen og halvfjerds kroner.

- Int: Din løn hen fra bryggeriet gik den ned?
- BJ: Nej, nej den gik ikke ned, men jeg fik en lille smule mere, da jeg var maskinmand end bryggeriarbejder, men lønnen under hele krigen var meget dårlig. Meget dårlig. Vi skulle vise samfundssind.
- KJ: Det var så dyrt det hele.
- BJ: Vi kunne jo ikke købe alverden for den ugeløn.
- Int: Hvad kostede fødevarer og sådan noget, fødevarer?
- KJ: Uh hvad kostede det?
- BJ: Selvfølgelig var varerne også ..
- KJ: Ja, selvfølgelig var varerne i forhold, de var jo ikke så dyre.
- BJ: Vi skulle have noget til det hele, og vi havde jo bygget hus, vi havde ikke ret mange penge.
- Int: Havde du ikke nogen venner eller sådan noget, der var med til at lave nogen af de aktioner?
- BJ: Jo, jeg havde, jo, men det var - det var ikke, det var ikke det store. Det var bare...
- Int: De der frihedskæmpere, hvordan klarede I så dem, dengang krigen ...
- BJ: Det var for lidt, det var alt for lidt.
- Int: Hvad gjorde I?
- BJ: Hvad siger du?
- Int: Hvordan hædrede I dem?
- BJ: Ærlig talt, der er noget, du siger der.
- KJ: Ja, de blev jo hædret hernede på banegården. Ja.
- BJ: Som du sagde før, jeg synes det var for lidt, de mennesker som har gjort noget for frihedskæmperne, det var for lidt, de fik for det, det var næsten bedre, hvis man havde holdt med tyskerne. Det var grimt, da de tog politiet og satte dem til Buchenwald.
- KJ: De blev aldrig til mennesker mere.
- BJ: Men det var mange af betjentene, jeg ved størsteparten ? mange de gik jo under jorden.
- KJ: Min mand havde to kusiner, og de var kæreste med de her to betjente. Bennes kusiner de havde en ejendom herude i Højene, en landejendom og der var de skjult de to under hele krigen, de gik jo i arbejdstøj som to arbejdskarle.

- BJ: Vi havde også en betjent, der hed ?, han var fodermester nede på ?.
- Int: Hvor var I henne, dengang I fik den der meddelelse om, at Danmark det var blevet befriet. Hvordan fik I det at vide?
- BJ: Jeg gik hernede i haven, og mor hun råbte så ud af vinduet til mig.
- KJ: Da havde jeg hørt det i radioen.
- Int: Hvad gjorde I så?
- BJ: Ja vi blev så glade.
- KJ: Vi gik... Nu gik jeg jo og ventede mig, så jeg var jo ikke så rask ??, men jeg kan huske, åh altså det var - ja det var faktisk en befrielse.
- Int: Hvordan så, der var jo nok nogen piger, eller noget der gik ud med tyskere?
- BJ: Det kan I tro, der var.
- Int: Hvordan så I på dem?
- BJ: Ja dem var vi rigtignok ikke glade ved.
- KJ: Dem var vi ikke glade for. (Jeg ved ikke)?, hvor meget deres? hår blev klippet af dem.
- BJ: Nej vi - der var én aften, jeg gik her i haven efter krigen, så begyndte de at hyle og skrigte op i Hjørning, det var der ved ni-tiden om aftenen. Så sagde jeg til Karla, hvad er det, de laver, der kom jeg op i Kongen, der kørte jeg op på cykel ? op i Kongen. ?? Politiet de ville jo ikke rigtigt, da havde vi fået politiet igen selvfølgelig, de ville jo ikke rigtig tage affære, der kravlede de op ovenpå nede, jeg så de kravlede op af et tagrør op og ind i ? og fik fat i én, og hende klippede de skaldet, og så marcherede hun med bare bryster og arme og nedad Kongensgade der, men hun var jo ikke mere tosset, hun sagde: Heil Hitler. Hun var sgu ikke så vild. Og så gik de i Nørregade, der klippede de også nogen, dem de kunne få fingre i af de piger, der havde gået med tyskere, de skulle klippes.
- KJ: Dengang de skulle afsted her, og de kom med barnevogn ..
- BJ: De kom sjokkende afsted, da de skulle sydpå. ?
- KJ: Men man skulle jo passe på, hvad man sagde, for man vidste jo ikke, om de var bevæbnet.
- Int: Så når du ser sådan en ældre tysker komme gående nede på stranden eller sådan ét eller andet, tænker du så på, at det var én af dem?
- BJ: Ja, det gør jeg, det gør jeg, det gør jeg godt nok.
- Int: Og du kan altså ikke lide dem?
- BJ: Nej, jeg hader jeg hader tyskerne.

[utydelig tale]